

Ratkaisu, josta on valitettu

Keski-Suomen käräjäoikeuden tuomio 5.6.2024 nro 671
(liitteenä)

Asia

Velkasuhteeseen perustuva saatava

Valittajat ja vastapuolet

Jämsän kaupunki
Keski-Suomen hyvinvointialue (vastavalitus)

Oikeudenkäynti hovioikeudessa**Pääkäsittely**

Hovioikeus on toimittanut asiassa 25.8.2025 pääkäsittelyn siitä erikseen laaditun pöytäkirjan mukaisesti. Hovioikeus on tehnyt pääkäsittelyssä pöytäkirjasta ilmenevän käsittelyratkaisun, jonka myötä hovioikeudessa on otettu vastaan käsittelyratkaisusta ilmenevät uudet kirjalliset todisteet (V7-V11).

Valitus*Vaatimukset*

Jämsän kaupunki (jäljempänä myös kaupunki) on vaatinut, että käräjäoikeuden tuomio kumotaan, kaupungilla ei katsota olevan puhevaltaa ja vastuuasemaa Kuhmoisten kuntaa (jäljempänä myös kunta) koskevien vaatimusten osalta ja Keski-Suomen hyvinvointialueen (jäljempänä myös hyvinvointialue) kanne ensisijaisesti hylätään kokonaisuudessaan tai toissijaisesti laskupääomavaatimukset 35.696,42 euroa ylittäviltä osin. Vielä kaupunki on vaatinut, että hyvinvointialue velvoitetaan korvaamaan sen arvonlisäverottomat oikeudenkäyntikulut käräjäoikeudesta 59.795,79 eurolla ja hovioikeudesta 48.252,02 eurolla, molemmat määrät laillisine viivästyskorkoineen.

*Perusteet*Kaupungin puhevalta ja vastuuasema kunnan osalta

Kaupungilla ei ole puhevaltaa tai vastuuasemaa kuntaa koskevien vaateiden osalta (kunnalle osoitetut laskutositteet K2, K4, K8, K10, K12, K14 ja K16). Käräjäoikeuden ratkaisu on tältä osin virheellinen.

Kaupunki ja kunta ovat aiemmin muodostaneet sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen, jonka isäntäkuntana kaupunki on toiminut. Kaupunki ja kunta ovat kuuluneet Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin (jäljempänä myös KSSHP ja sairaanhoitopiiri).

Asiassa on kysymys potilasvahinkolakiin perustuvasta potilasvahinkovakuutuksesta. Vakuutuksenottajana ollut yhteisö (KSSHP) on maksanut pakollista vakuutusmaksua Potilasvakuutuskeskukselle. KSSHP on perinyt kaupungilta sen ja kunnan alueella tapahtuneista potilasvahinkojen korvaamisesta maksun aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Kaupunki on yhteistoiminta-aluetta koskevaan sopimukseen perustuen perinyt kunnalta takaisin sitä koskevat maksut.

Kaupunki ja kunta ovat eronneet KSSHP:stä 31.12.2012 ja liittyneet tämän jälkeen Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin (nykyisin Pirkanmaan hyvinvointialue). Kanteen nostohetkellä (2.1.2023) kaupunki on kuulunut 1.1.2023 voimaan tulleen Sote-uudistuksen myötä Keski-Suomen hyvinvointialueeseen ja kunta Pirkanmaan hyvinvointialueeseen. Kaupungin ja kunnan oikeudet ja velvollisuudet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen osalta ovat tuolloin siirtyneet mainituille hyvinvointialueille ja samassa yhteydessä kaupungin ja kunnan välinen yhteistoiminta-aluetta koskeva sopimus on päättynyt. Kaupungilla ei näin ollen ole ollut 31.12.2022 jälkeen puhevaltaa tai vastuuasemaa kuntaa koskevissa potilasvakuutusasioissa.

Hyvinvointialueella ei ole avointa saatavaa

Hyvinvointialueen vaatimukset asiassa koskevat ennen vuotta 2013 aiheutettuja vahinkoja, joiden korvausmeno on kuitenkin syntynyt KSSHP:lle vasta 1.1.2013 jälkeen, kun kaupunki ja kunta ovat jo eronneet sairaanhoitopiiristä. Kaupungin ja kunnan erotessa KSSHP:stä tulevat potilasvakuutuksen vakuutusmaksuvastuut on otettu huomioon sairaanhoitopiiriin itse määrittelemissä eroamiskorvauksissa. Kaupunki ja kunta ovat siten jo suorittaneet osuutensa niistä maksuista, joita KSSHP asiassa vaatii.

KSSHP:n perussopimuksen (V4) 6 §:n mukaisesti ”suoritetaan kuntayhtymästä eroavalle kunnalle sairaanhoitopiiriin valtuuston päätöksellä kunnan osuus peruspääomasta tai osa siitä ottaen huomioon kunnan vastuu sairaanhoitopiiriin veloista ja velvoitteista”. Eroamiskorvaus tulee siten laskea nettovarallisuusperusteisesti, tarkoittaen sitä, että eroamiskorvaus ei ole täysimääräinen osuus jäsenkunnan sairaanhoitopiirille suorittamasta peruspääomasta, vaan siinä tulee nimenomaisesti huomioida jäsenkunnan vastuut sairaanhoitopiiriin veloista ja velvoitteista. Tulevat potilasvakuutusmaksut ovat juuri näitä velvoitteita, joiden määrä vähentää eroavalle jäsenkunnalle maksettavaa eroamiskorvausta. Käräjäoikeus on arvioinut sopimusehdon merkityksen virheellisesti. Maksuvelvollisuus on vastoin käräjäoikeuden katsomaa dokumentoitu kirjallisesti ja huomioitu eroamiskorvauksessa. Mitään muuta erillistä sopimusta asiassa ei olisi tullutkaan laatia.

KSSHP:n peruspääoma on 2012 tilinpäätöksen mukaisesti ollut 47.956.215,17 euroa, josta kaupungin osuus on ollut 5,33 prosenttia eli 2.558.377,65 euroa ja kunnan osuus 0,63 prosenttia, eli 299.732,83 euroa. KSSHP on sairaanhoitopiiriin valtuuston päätöksellä 14.6.2013 suorittanut nettovarallisuusperusteisesti kaupungille 1.970.299 euron ja kunnalle 230.835, euron eroamiskorvaukset. KSSHP on siten pidättänyt täysimääräisestä eroamiskorvauksesta kaupungin ja kunnan osalta yhteensä 656.976,48 euron osuuden (588.078,60 + 68.897,83).

KSSHHP ei ole esittänyt mitään näyttöä siitä, mitä eroamiskorvaukseen sisältyvät pakolliset varaukset tai siirtovelat ovat sisältäneet, ja että kysymys olisi mistään muusta kuin tulevista potilasvahinkomaksuista. Käräjäoikeus on arvioinut näyttötaakkaa ja sen merkitystä asiassa virheellisesti ja arvioinut virheellisesti, että pidätetyssä osuudessa olisi kysymys jostakin muusta korvauksesta KSSHHP:n omaisuudesta. Edellä todetulla tavalla ja kirjanpitolautakunnan ohjeistuksen mukaisesti kyseiset pakolliset varaukset sisältävät nimenomaaisesti varauksia potilasvahinkojen tulevista maksuista. Tämä korvausmeno on eroamiskorvauksessa arvioitu pidätetyn osuuden suuruiseksi.

KSSHHP:n pidättämä 656.976,48 euroa vastaa verrattain hyvin sittemmin toteutuneita vastuita ja nyt vaadittua määrää 750.433,70 euroa, mikä osaltaan osoittaa, että KSSHHP:n on ottanut tulevat vastuut huomioon eroamiskorvauksissa ja että arvio tulevaisuudessa toteutuvista potilasvahinkomaksuista on ollut varsin oikeasuuntainen.

Eroamiskorvauksen määrittäminen on yksiselitteisesti määritelty KSSHHP:n perussopimuksessa eikä KSSHHP ole osoittanut, etteikö eroamiskorvaus olisi tarkoitettu kertakaikkiseksi, lopulliseksi ja sitä itseäänkin sitovaksi, ennen vuotta 2013 sattuneet potilasvahingotkin sisältäväksi korvausmääräksi.

Käräjäoikeuden tuomion pysyttäminen johtaisi käytännössä siihen, että hyvinvointialue saisi korvausmäärät hyväkseen kaksi kertaa.

Maksuvelvollisuuden määrä

Käräjäoikeus on arvioinut virheellisesti maksettaviksi tuomittujen korvausten määrän eikä se ole korvaussummaa määrittäessään ottanut vähennyksenä huomioon KSSHHP:n eroamispäätöksessä esitettyjä pakollisia varauksia ja lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan sisältyneitä siirtovelkoja. Pakollisten varausten määrä on ollut yhteensä 7.845.748 euroa, josta kaupungin ja kunnan osuus on ollut 5,96 prosenttia (5,33 + 0,63), eli 467.606,68 euroa.

Käräjäoikeus on myös virheellisesti jättänyt vähennyksenä huomiotta kaupungin vuonna 2014 erheellisesti vuoden 2013 potilasvahingoista maksaman 177.577 euroa.

Mikäli kaupungin katsotaan olevan korvausvastuussa, on tuomittava korvausmäärä siten hyvinvointialueen ensisijaisenkin kannevaatimuksen mukaan laskettuna enintään 105.249,24 euroa (750.433,70 - 467.606,68). Yksin kaupungin osalta tämä tarkoittaa enintään 81.098,63 euron korvausmäärää (676.854 - 418.178,37 - 177.577).

Hyvinvointialueen toissijaisen vaatimuksen perusteella tuomittava korvausmäärä voi olla ainoastaan 35.696,42 euroa. Tosiasiassa korvausmäärä on tätäkin pienempi, sillä määrä sisältää myös kuntaa koskevia velvoitteita.

Vastaus

Vaatimukset

Keski-Suomen hyvinvointialue on vaatinut, että valitus hylätään ja kaupunki veloitetaan korvaamaan sen oikeudenkäyntikulut hovioikeudesta 24.694,25 eurolla laillisine viivästyskorkoineen.

Perusteet

Käräjäoikeuden tuomio on oikea siltä osin kuin se on katsonut kaupungin olevan oikea vastaaja käsiteltävässä kokonaisuudessa. Käräjäoikeuden tuomio on oikea myös muutoin lukuun ottamatta ratkaisua tuomittujen viivästyskorkojen osalta.

Käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta pääasiassa tukevat lisäksi seuraavat seikat. KSSHHP on toimittanut kaupungille vuosittain laskut, jotka kaupunki on maksanut vuosilta 2011 ja 2012. Kaupunki on maksanut vielä KSSHHP:stä eroamisen jälkeen potilasvahinkoihin osoitettuja aiheuttamisperiaateperusteisia potilasvakuutusmaksuja 177.577 euroa sille toimitetun laskun mukaisesti. Kaupunki ei ole vaatinut maksua takaisin eikä ole reklamoinut siitä. Nyt kysymyksessä olevien laskujen osalta kaupunki on ilmoittanut KSSHHP:lle niiden kuuluvan kaupungin maksettavaksi, kuitenkin siten, että lasku näistä tulisi Pirkanmaan sairaanhoitopiirille tapahtuvien maksujen eikä KSSHHP:n kautta. Kaupunki on myöntänyt maksuvelvollisuutensa myös muutoin useita kertoja ja kiistänyt sen vasta käräjäoikeusvaiheessa.

Missään vaiheessa asiassa ei ole sovittu, että kaupunki ei olisi enää maksuvelvollinen omista potilasvahingoistaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Kaupunki on itse vuosia eron jälkeen viittänyt aiemmin tehtyyn sopimukseen eikä ole kiistänyt sen voimassaoloa. Sopimusjärjestelyä ei ole päätetty. Eroamisen yhteydessä sairaanhoitopiiri on neuvotellut useaan otteeseen kaupungin ja kunnan edustajien kanssa eikä eroamiseen liittyvästä korvauksesta ole päättänyt yksin sairaanhoitopiiri.

Käräjäoikeus on oikein määrännyt laskusaatavat maksettavaksi hyvinvointialueen ensisijaisen vaatimuksen mukaisesti. Kaupungin vaatimus siitä, että pääoman palautus tulisi ottaa huomioon maksuvelvollisuutta määritettäessä on vastoin osapuolten sopimaa aiheuttamisperiaatetta.

Mikäli asiassa katsottaisiin, ettei kaupungilla ole asiassa maksuvelvollisuutta, hyvinvointialue on toistanut käräjäoikeudessa esittämänsä viimesijaisen vaatimuksensa perusteettoman edun palautuksesta (s. 3).

Vastavalitus

Vaatimukset

Hyvinvointialue on vaatinut, että käräjäoikeuden tuomio kumotaan tuomittujen viivästyskorkojen osalta ja kaupunki veloitetaan maksamaan laskusaataville viivästyskorkoa laskujen eräpäivistä lukien tai toissijaisesti 30 päivän kuluttua laskujen päiväyksistä lukien. Hyvinvointialue on lisäksi vaatinut, että kaupunki veloitetaan korvaamaan hyvinvointialueen oikeudenkäyntikulut hovioikeudesta 3.000 eurolla laillisine viivästyskorkeineen.

Perusteet

Käräjäoikeus on virheellisesti hylännyt vaatimuksen viivästyskorkojen maksamisesta ja katsonut, että kyseessä on ollut korkolain 9 §:n tarkoittamasta tilanteesta, jossa viivästyskorkoa on maksettava siitä päivästä, jona velan maksua koskeva haaste annettiin velalliselle tiedoksi. Kyseinen korkolain pykälä ei sovellu asiaan. Pykälä on tarkoitettu sovellettavaksi vireillä olevan oikeusproses-

sin tapauksissa.

Hyvinvointialueen laskusaatavat ovat perustuneet sopimusjärjestelyyn. Osana tätä järjestelyä hyvinvointialue on toimittanut vuosittain kaupungille potilasvahinkovastuisiin liittyvät laskut, jotka kaupunki on ennen eroa KSSHHP:stä ja vielä vuonna 2013 maksanut laskujen eräpäiviin mennessä. Näin ollen maksujen maksamisesta eräpäiviin mennessä voidaan katsoa sovitun tai järjestelystä ainakin muodostuneen maksutapa ja viivästyskorko tuomita maksettavaksi laskujen eräpäivistä lukien korkolain 5 §:n mukaisesti.

Mikäli asiassa katsotaan, että kyse on saatavista, joiden eräpäivää ei ole velallista sitovasti määrätty, käräjäoikeus on soveltanut korkolakia joka tapauksessa virheellisesti. Viivästyskorkoa on toissijaisesti maksettava korkolain 6 §:n mukaisesti, eli siitä lukien, kun 30 päivää on kulunut siitä päivästä, jona velkoja lähetti velalliselle laskun tai muutoin vaati määrätyn rahamäärän suorittamista.

Kaupunki on vedonnut siihen, että viivästyskorkojen suoritusvelvollisuus olisi kohtuutonta ajalta ennen haasteen tiedoksiantoa ja vaatinut viivästyskoron sovittelua. Koska kaupunki ei ole luonnollinen henkilö, viivästyskorkoa ei voida kuitenkaan korkolain 11 §:n nojalla sovittaa.

Hyvinvointialueella on ollut perintätahtoa, mitä ovat osoittaneet muun ohella vuosittain toimitetut laskut ja maksukehotukset, minkä lisäksi hyvinvointialue on käynyt keskusteluja maksuista kaupungin kanssa. Kaupunki on myös vuosien varrella useaan otteeseen myöntänyt maksuvelvollisuutensa. Eräpäivien siirrosta ei ole sovittu eikä yhden kaupungin yksipuolisesti muuttaman laskun eräpäivä ole osoitus tästä.

Vastaus

Vaatimukset

Kaupunki on vaatinut, että vastavalitus hylätään ja hyvinvointialue velvoitetaan korvaamaan sen oikeudenkäyntikulut hovioikeudesta 6.385 eurolla laillisine viivästyskorkeineen.

Perusteet

Kaupunki on viivästyskorkojen perusteen osalta viitannut omaan valitukseensa ja viivästyskorkojen määräytymisen ja määrien osalta käräjäoikeuden tuomion perusteluihin.

Toissijaisesti viivästyskorkoja tulee sovittaa ja kohtuullistaa. Asia on ollut ilmeisen epäselvä hyvinvointialueellekin eikä riittävää selvitystä saatavan perusteesta ja määrästä ole ollut. Myöskään aitoa perintätahtoa tai perintätoimia ei ole kohdistettu velalliseen. Velkoja on ollut passiivinen ja ainoastaan lähettänyt laskuja ja maksumuistutuksia vanhentumisajan katkaisutarkoituksessa sekä siirtänyt laskujensa eräpäiviä lähemmäs kymmenen vuoden ajan asiaa koskevien keskustelujen ollessa samaan aikaan avoimina osapuolten välillä.

Riidattomat seikat

- Saatavat liittyvät potilasvahinkotapauksiin, jotka ovat aiheutuneet kaupungin ja kunnan alueilla ennen 31.12.2012, mutta joiden korvausmeno on syntynyt vasta 1.1.2013 jälkeen
- Laskujen määrät (riitaista kuitenkin peruste ja mahdolliset vähennykset)
- Kaupunki ja kunta ovat kuuluneet KSHHP:iin ja eronneet siitä 31.12.2012
- Kaupunki ja kunta ovat 1.1.2013 alkaen kuuluneet Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin
- Sote-uudistuksen myötä kaupunki on 1.1.2023 lukien kuulunut Keski-Suomen hyvinvointialueeseen ja kunta Pirkanmaan hyvinvointialueeseen (tilanne myös kanteen nostohetkellä 2.1.2023)
- Kaupungin ja kunnan oikeudet ja velvollisuudet ovat Sote-uudistuksen yhteydessä siirtyneet hyvinvointialueille
- KSSHP:n oikeudet ja velvollisuudet ovat vastaavasti siirtyneet Keski-Suomen hyvinvointialueelle
- Kaupunki ja kunta ovat tehneet 24.4.2013 sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-aluetta koskevan sopimuksen, jonka mukaisesti kaupungilla on ollut järjestämisvastuu (isäntäkunta), sopimus on päättynyt Sote-uudistuksen yhteydessä
- KSSHP on ollut potilasvahinkolain (kumottu 1.1.2021 voimaan tulleella potilasvakuutuslailla) tarkoittama vakuutuksenottaja, joka on maksanut pakollista vakuutusmaksua Potilasvahinkovakuutuskeskukselle. KSSHP on perinyt kaupungilta sen ja kunnan alueella tapahtuneista potilasvahinkojen korvaamisesta maksun aiheuttamisperiaatteen mukaisesti ennakkomaksuilla, joita on toteutuneen tilanteen mukaan jälkikäteen tasattu. Kaupunki on omaan edellä mainittuun kunnan kanssa tekemään sopimukseen perustuen perinyt näitä kunnalta takaisin.
- Ennen vuotta 2011 kaupungin ja kunnan vastuu potilasvahinkovelvoitteista on ollut erityisvelvoitemaksuperusteista, vuodesta 2011 alkaen aiheuttamisperiaatteen mukaista, eli:
 - Kaupunki ja kunta ovat hoitaneet omat potilasvahinkovastuunsa eivätkä ole osallistuneet sairaanhoitopiiriin yhteiseen potilasvahinkomaksujen vastuunjakoon
- Kaupunki on maksanut vuonna 2014 vuoden 2013 potilasvahingoista 177.577 euron maksun
- KSSHP:n 2012 tilinpäätöksen mukaisesti sen peruspääoma on ollut 47.956.215,17 euroa, kaupungin osuus sairaanhoitopiiriin tästä pääomasta on ollut 5,33 prosenttia eli 2.558.377,65 euroa ja kunnan osuus 0,63 prosenttia eli 299.732,83 euroa
- KSSHP on suorittanut sairaanhoitopiiriin valtuuston päätöksellä nettovarallisuusperusteisesti kaupungille eroamisesta 1.970.299 euron ja kunnalle 230.835 euron suuruiset eroamiskorvaukset mainitusta peruspääomasta (eli yhteensä 656.976,48 euroa vähemmän)
- KSSHP:n pakollisten varausten määrä 31.12.2012 on ollut 7.845,748 euroa

Riitaiset seikat

- **Onko kuntaa koskevat vaatimukset esitetty oikealle vastaajalle?**
- Kaupungin vastuuasema ja puhevalta kuntaa koskevissa vaatimuksissa
- Kaupungin ja kunnan välisen sopimuksen päättymisen ja Sote-alueiden muodostamisen merkitys
- **Vaatimusten peruste**
- Onko ja jos on, niin mitä on sovittu potilasvahinkovastuiden jatkumisesta ja

vastuusta eron yhteydessä, onko nämä otettu huomioon peruspääoman palautuslaskelmassa?

- Kun peruspääomaa ei ole palautettu kaupungille ja kunnalle täysimääräisesti, mitä eroamiskorvaukseen sisältyvät pakolliset varaukset ja siirtovelat (erotus 656.976,48 euroa) pitävät sisällään; onko kysymys KSSHP:n arvioimasta tulevaisuudessa toteutuvista potilasvahinkovastuista kaupungin ja kunnan alueella vai onko kysymys varallisuudesta?

- Kaupungin ja kunnan menettelyn merkitys eroamisen jälkeen

- Vaatimusten määrä

- Onko mahdollinen maksuvelvollisuus määritettävä ensi- vai toissijaisen vaatimuksen mukaisesti (750.433,70 euroa vai 503.305 euroa)?

- Onko sinänsä riidattomista laskusaatavista tehtävä vähennyksiä (kaupungin ja kunnan osuus KSSHP:n pakollisista varauksista ja siirtoveloista sekä kaupungin suorittama 177.577 euron maksu)?

- Viivästyskorot

- Minkä korkolain pykälän nojalla viivästyskorko on määritettävä ja onko viivästyskorkoa soviteltava ja kohtuullistettava?

Hovioikeuden ratkaisu

Perustelut

Onko kuntaa koskevat vaatimukset esitetty oikealle vastaajalle?

Hovioikeus hyväksyy tältä osin käräjäoikeuden perustelut ja lopputuloksen (s. 13-14).

Vaatimusten peruste ja määrä

Kaupunki on kiistänyt velkomuskanteen perusteen keskeisesti sillä perusteella, että hyvinvointialueen saatavat on jo otettu huomioon kaupungin ja kunnan erotessa silloisesta KSSHP:stä 31.12.2012.

Kaupunki on tältä osin vedonnut kirjallisena todisteena esitettyyn KSSHP:n perussopimukseen (V4) ja erityisesti sen 6 §:ään (”Jäsenkunnan ottaminen ja ero”). Pykälän mukaan jäsenkunnan ottamisesta ja eron ehdoista päättää valtuusto, ellei laissa ole toisin säädetty. Mikäli laissa ei ole muuta säädetty kunnan osuudesta suoritettavasta korvauksesta, suoritetaan kuntayhtymästä eroavalle kunnalle sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksellä kunnan osuus peruspääomasta tai osa siitä ottaen huomioon kunnan vastuu sairaanhoitopiirin veloista ja velvoitteista.

Perussopimus on säädellyt nimenomaisesti tilannetta, jossa jäsenkunta eroaa sairaanhoitopiiristä. Perussopimuksesta ei suoraan ilmene, kuten ei muustakaan esitetystä todistelusta, että eron yhteydessä kaupungin ja kunnan aiheuttamisperiaatteen mukaisten vastuiden olisi sovittu lakkaavan.

Hyvinvointialueen puolesta on vedottu siihen, että kaupunki on tosiasiallisella toiminnallaan ja viestinnällään tunnustanut vastuiden olemassaolon ja jatkumisen eron jälkeen. Hovioikeus toteaa tältä osin, että kysymyksessä on ollut monimutkainen tilanne, jossa osapuolina ovat olleet varsin byrokraattisesti edustetut julkisyhteisöt, joihin yleisellä tasolla voi olettaa liittyvän haasteita tiedon-

kulussa ja päätöksenteossa. Kaupungin taholta on esitetty kirjallinen todiste (V11), jonka mukaan myös sairaanhoitopiiri on omassa toimintakertomuksessaan nostanut esille keskeisten johtohenkilöiden vaihtumisen asettavan haasteita päätöksenteon ja johtamistoiminnan jatkuvuuteen. Tilanteen monimutkaisuutta osoittavat osapuolten useita vuosia kestäneet keskustelut. Joka tapauksessa asiassa ei ole osoitettu, että joku kaupungin tai kunnan päätöksentekoon oikeutettu toimielin olisi tunnustanut velkomuksen perusteen. Kaupungin on katsottava kiistäneen maksuvelvollisuutensa KSSH:n:lle viimeistään vuonna 2015 (V3). Ottaen huomioon edellä todettu ja kysymyksessä olevan riidan intressi, ratkaisua asiassa ei ole asianmukaista perustaa kyseisenlaisiin, käytännössä yksittäisten virkamiesten toimiin tai toteamuksiin. Näillä perusteilla myöskään kaupungin eron jälkeen maksamalla yhdellä laskulla ei kaupungin voida katsoa tunnustaneen kanneperustetta oikeaksi.

Kaupungin ja kunnan maksuvelvollisuus niiden alueilla tapahtuneista potilasvahingoista on ollut aiheuttamisperusteista, eli kaupunki ja kunta ovat vastanneet vain tosiasiallisesti niiden alueella toteutuneista potilasvahingoista. Käytännössä aiheuttamisperiaatteen soveltaminen on johtanut siihen, että kaupungin ja kunnan vastuut ovat konkretisoituneet jälkeensä siten kuin yhteenvedon riidattomiin seikkoihin on kirjattu. Kaupunki ja kunta ovat tässä suhteessa olleet eri asemassa muihin jäsenkuntiin nähden. Tämä on yhtäältä tarkoittanut sitä, että kaupungin ja kunnan tulevien vastuiden määrät ovat osin olleet epävarmoja ja arvostuksenvaraisia eron hetkellä.

Kaupungin esittämästä todistelusta (V10, s. 89) ilmenee, etteivät kaupunki ja kunta enää osallistu KSSH:n erityisvelvoitteiden rahoittamiseen. Potilasvakuutusmaksut ovat osa erityisvelvoitteita (V10 liite 2). Kaupungin todistelusta (V9, s.12) ilmenee edelleen, että kaupungin ja kunnan eroamisen johdosta sairaanhoitopiirin tulojen on ennakoitu alenevan siinä määrin, että sairaanhoitopiirissä on katsottu tarpeelliseksi toteuttaa sopeuttamisohjelma vuosien 2013 ja 2014 aikana. Hovioikeus toteaa, että tämän ei kuitenkaan voida katsoa ehdottomasti tarkoittavan sitä, että kaupungin ja kunnan erotessa olisi tarkoitettu lakkauttaa voimassa olleet aiheuttamisperiaatteen mukaiset velvoitteet takautuvasti. Kertakaikkisen vastuiden sopimisen puolesta puhuu kuitenkin se, että KSSH on suorittanut peruspääoman palautusta kaupungille ja kunnalle kerta-suorituksena sekä toisaalta ja merkittävämpänä seikkana se, että KSSH on tehnyt erokorvauksen yhteydessä merkittävän määräisen pidätyksen erokorvauksista.

Asiassa on edellä todetun johdosta arvioitava, mistä pidätetyssä osuudessa on katsottava olleen kysymys.

Asianosaiset ovat olleet eri mieltä siitä, mitä edellä mainitun perussopimuksen 6 §:ssä säädetyillä kunnan vastuilla sairaanhoitopiirin veloista ja velvoitteista on tarkoitettu. Eron tarkemmista ehdoista päättäminen on uskottu KSSH:n valtuuston tehtäväksi. Kirjallisena todisteena puolin ja toisin vedotusta (V1/K24) KSSH:n valtuuston päätöksestä ilmenee, että kaupungille ja kunnalle maksetaan peruspääomaosuutta vastaava suhteellinen osuus korvauksena omaisuudesta siten, että korvaus lasketaan vuoden 2012 tilinpäätöksen perusteella määritellystä nettovarallisuudesta.

KSSH:n vuoden 2012 tilinpäätöksen mukaisesti sen peruspääoma on ollut 47.956.215,17 euroa, josta kaupungin osuus on ollut 5,33 prosenttia eli 2.558.377,65 euroa ja kunnan osuus 0,63 prosenttia eli 299.732,83 euroa

(V1/K24, liite 9.1). Eron yhteydessä kaupungille ja kunnalle ei ole suoritettu näiden peruspääomaosuuksien palautusta täysimääräisesti. KSSHHP on suorittanut sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksellä nettovarallisuusperusteisesti kaupungille eroamisesta 1.970.299 euron ja kunnalle 230.835 euron suuruiset eroamiskorvaukset (eli yhteensä 656.976,48 euroa täysimääräistä peruspääoman mukaista osuutta vähemmän).

Kaupunki on tältä osin katsonut, että sairaanhoitopiirin pidättämässä osuudessa on ollut täysimääräisesti kysymys sairaanhoitopiirin kirjanpidossa tekemistä varautumisista tuleviin potilasvahinkokorvausmenoihin. Kaupunki on edelleen katsonut, että sairaanhoitopiiri on Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon mukaisesti (muu oikeudenkäyntiaineisto) toimien kirjannut seuraavana vuonna maksettavaksi tulevat osuudet potilasvahinkomaksuista lyhytaikaisiin siirtovelkoihin ja muun osan pakolliseksi varaukseksi todennäköiseen arvoonsa. Kaupungin hovioikeudessa esittämistä kirjallisista todisteista (V7-V9) ilmenee, että KSSHHP:n pakollisessa varauksessa per 31.12.2012, joka on ollut määrältään riidaton, on ollut kysymys kokonaisuudessaan potilasvahinkokorvauksista.

Korvaukset (1.970.299 euroa ja 230.835 euroa) on laskettu kirjallisen todisteen V1/K24 liitteen 9. mukaisesti suhteellisenä osuutena KSSHHP:n nettovarallisuudesta, joka on laskettu vähentämällä tilinpäätöstietojen vastaavat-osuudesta pakolliset varaukset, toimeksiantojen pääomat sekä vieras pääoma. KSSHHP:n pidättämässä osuudessa (646.976,48 euroa) on siten ollut kysymys muustakin kuin vain potilasvahinkomaksuihin varautumisesta, joskin myös ja keskeisesti tästä. Hovioikeus katsoo sanotun verrattain vahvasti viittaavan siihen, että kaupungin ja kunnan tulevat potilasvahinkomaksuvelvoitteet on otettu huomioon eron yhteydessä suoritetuissa erokorvauksissa.

Hovioikeus katsoo näytetyn, että pakollisissa varauksissa on ollut kysymys tulevien potilasvahinkomaksujen kirjaamisesta niiden todennäköiseen arvoonsa. Käytännössä tämä on tarkoittanut vuoden 2013 jälkeen ilmi tulevia tai tuolloin toteutuvia potilasvahinkomenoja, sillä vuoden 2013 potilasvahinkomaksut on edellä todetulla tavalla tullut kirjata lyhytaikaisiin siirtovelkoihin.

KSSHHP:n pakollisten varausten määrä 31.12.2012 on ollut riidattomasti 7.845.748 euroa ja vastaavasti lyhytaikaisten siirtovelkojen määrä potilasvahinkovastuun osalta esitetyn kirjallisen todistelun perusteella (V8, s. 183) 1.863.241 euroa, joskin viimeksi sanottu määrä on sisältänyt myös erittelemättömän osuuden tasausmaksua. Käytännössä nämä laatimishetkellä osittain arvostuksenvaraiset määrät (yhteensä 9.708.989 euroa) ovat vastanneet varsin hyvin KSSHHP:n toteutunutta vastuun määrää 9.406.268 euroa (K25).

Kaupungin ja kunnan osuus tästä määrästä on Potilasvakuutuskeskuksen mukaan ollut 1.148.469 euroa (K25), joskaan sanotussa määrässä ei ole otettu huomioon kaupungin ja kunnan suorittamia ennakkomaksuja. Ennakkomaksujen määrä asiassa on jäänyt vaille tarkempaa selvitystä. Hyvinvointialueen ensisijaisen velkomuksen yhteismäärä on kuitenkin ollut 750.433,70 euroa, jota laskuilla on velottu. Aiheellista on siten katsoa, että tämä on ollut myös hyvinvointialueen käsitys kaupungin ja kunnan vastuulla olevasta potilasvahinkomaksujen määrästä.

Laskennallisesti peruspääoman palautuksessa on otettu huomioon sanotuista pakollisista varauksista kaupungin osalta (5,33 %) pyöristäen 418.178 euroa ja kunnan osalta (0,63 %) 49.428 euroa, eli yhteensä 467.606 euroa. Hovioikeus katsoo, että KSSH:n pakollisista varauksista pidättämä määrä on perusteltua ottaa vähennyksenä huomioon kaupungin ja kunnan suoritusvelvollisuutta arvioitaessa, koska pakollisissa varauksissa on ollut kysymys yksinomaan tulevista potilasvahinkomaksuista. Samalla perusteella vähennyksenä tulee ottaa huomioon vastaava osuus myös siirtovelvoista, jotka ovat sisältäneet edellä todetulla tavalla tiedossa olevat potilasvahinkomaksut seuraavalta tilikaudelta. Määrällisesti vähennys on samoilla suhdeluvuilla pyöristäen kaupungin osalta 99.310 euroa ja kunnan osalta 11.738 euroa, eli yhteensä 110.048 euroa. Yhteensä vähennykset näiltä osin ovat 578.654 euroa. Edelleen hovioikeus katsoo perustelluksi ottaa vähennyksenä huomioon kaupungin riidattomasti vuonna 2014 tekemän 177.577 euron suorituksen vuoden 2013 potilasvahinkomaksuista. Mainittujen vähennysten yhteismäärä on 756.231 euroa.

Edellä todetulla perusteella huomioon otettavat vähennykset ovat lähes saman suuruiset kuin kanteella velotut saatavat ja ne kattavat hyvinvointialueen velkoman pääoman määrän kokonaisuudessaan. Hovioikeus katsoo tämän osaltaan yhdessä edellä todetun kanssa osoittavan, että kaupungin ja kunnan potilasvahinkoihin liittyvät velvoitteet ovat tulleet huomioon otetuiksi ja tosiasiallisesti suoritetuiksi eron yhteydessä ja sen jälkeen. Näin ollen hyvinvointialueen ensisijainen kanneperuste on hylättävä. Hylkäämisen perusteen johdosta myös toissijainen kanneperuste on hylättävä eikä kaupungin ja kunnan sanotun johdosta voida myöskään katsoa saaneen perusteetonta etua hyvinvointialueen kolmassijaisessa kanneperusteessa tarkoitettulla tavalla. Asian näin päättyessä hyvinvointialueen vastavalitus on hylättävä.

Oikeudenkäynnin kustannukset

Asian näin päättyessä hyvinvointialue on velvoitettava korvaamaan kaupungin oikeudenkäyntikulut käräjäoikeudesta 59.795,79 eurolla, mitkä hyvinvointialue on määrällisesti hyväksynyt käräjäoikeudessa.

Hyvinvointialue on myös velvoitettava korvaamaan kaupungin oikeudenkäyntikulut hovioikeudesta. Hyvinvointialue on paljoksunut kaupungin oikeudenkäyntikuluja todeten, että hyväksyttävänä tuntimääränä valmistelun osalta on pidettävä noin 90 tuntia ja katsonut, ettei kahden asiamiehen käyttö ole ollut asiassa perusteltua enää hovioikeusvaiheessa.

Hovioikeus katsoo, että hyvinvointialueen esittämät näkökohdat ovat osin perusteltuja etenkin suhteessa sen oman asiamiehen ajankäyttöön. Kaupungin asema ja tarve selvittää asiaa on toisaalta ollut toisenlainen ja laajempi, mikä on osin johtunut siitä, että se on joutunut selvittämään kanteen perusteeseen liittyvää seikastoa vielä hovioikeusvaiheessa hovioikeuden pääkäsittelyn yhteydessä tekemässä käsittelyratkaisussa tarkoitettulla tavalla. Hovioikeus katsoo, että hyväksyttävänä kaupungin ajankäyttönä hovioikeudesta on pidettävä noin 120 tuntia. Ottaen huomioon sanotun ja kaupungin keskimääräisen tuntilaskutuksen, hyväksyttävinä oikeudenkäyntikuluina on pidettävä 34.000 euroa sisältäen vastavalitukseen vastaamisesta aiheutuvat toimenpiteet, jotka on arvioitava varsin vähäisiksi.

Tuomiolauselma

Käräjäoikeuden tuomio kumotaan ja Keski-Suomen Hyvinvointialueen kanne oikeudenkäyntikuluvaatimuksineen hylätään kokonaisuudessaan.

Keski-Suomen Hyvinvointialueen vastavalitus ja oikeudenkäyntikuluvaatimukset hovioikeudesta hylätään.

Keski-Suomen Hyvinvointialue veloitetaan korvaamaan Jämsän kaupungin oikeudenkäyntikulut käräjäoikeudesta 59.795,79 eurolla ja hovioikeudesta 34.000 eurolla, molemmat määrät korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen siitä lukien, kun kuukausi on kulunut hovioikeuden tuomion antamispäivästä.

Muutoksenhaku

Muutosta tähän ratkaisuun saadaan hakea korkeimmalta oikeudelta valittamalla vain, jos korkein oikeus niillä erityisillä perusteilla, jotka ilmenevät oheisesta valitusosoituksesta, myöntää valitusluvan.

Valitusosoituksessa tarkoitettu määräaika valitusluvan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen päättyy 30.12.2025.

Asian ovat ratkaisseet: hovioikeuden presidentti Sakari Laukkanen
 hovioikeudenneuvos Patrick Palmroos
 hovioikeudenneuvos Elina Laakso

Ratkaisu on yksimielinen.

KESKI-SUOMEN KÄRÄJÄOIKEUS
keski-suomi.ko@oikeus.fi

TUOMIO
Julistettu istunnossa

24/671

5.6.2024

E 23/185

Kantaja Keski-Suomen Hyvinvointialue
3221318-2
c/o Eversheds Asianajotoimisto Oy / Vesa Kokko
Puistokatu 21
40100 JYVÄSKYLÄ

Vastaaja Jämsän Kaupunki
0175622-1
c/o AA Lauri Toivio/Asianajotoimisto Magnusson Oy
Jaakonkatu 3 A 6. krs
00100 HELSINKI

Asia Velkasuhteeseen perustuva saatava

Vireille 2.1.2023 Viite: 43709740

SELOSTUS ASIASTA

Riidaton tausta

Keski-Suomen hyvinvointialue (jälj. hyvinvointialue) on nostanut seitsemän kannetta Jämsän kaupunkia (jälj. kaupunki) vastaan summaarisina riita-asioina Pohjanmaan käräjäoikeudessa 2.1.2023.

Kaupunki on vastustanut kanteita. Asiat ovat muuttuneet riitaisiksi.

Pohjanmaan käräjäoikeus on päätöksillään asioissa E23/185-192 siirtänyt asiat käsiteltäväksi Keski-Suomen käräjäoikeuteen. Asiat E 23/185, E 23/186, E 23/187, E 23/188, E 23/188, E 23/189, E 23/190, E 23/191 ja E 23/192 käsitellään yhdessä asiayhteyden vuoksi.

Asiassa on kysymys terveyden- ja sairaanhoitoa koskevien potilasvahinkojen korvausten kanavoinnista, eli siitä, miten vakuutuksenottaja eli Keski-Suomen sairaanhoitopiiri (jälj. KSSHP) voi edelleen kanavoida sen alueella sattuneiden potilasvahinkojen korvaukset vahingon aiheuttaneelle jäsenelleen.

Vastaaja ja Kuhmoisten kunta ovat kuuluneet KSSHP:iin 31.12.2012 asti.

Vastaaja ja Kuhmoisten kunta ovat eronneet KSSHP:stä 31.12.2012 ja ovat kuuluneet Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin (nykyisin Pirkanmaan

hyvinvointialue) 1.1.2013 alkaen.

KSSHHP on kohdistanut Kuhmoisten kunnan alueella sattuneiden potilasvahinkojen takaisinperinnän Jämsän kaupungille, joka on korvannut aiemmin nämä Kuhmoisten kunnan alueella sattuneet vahingot KSSHHP:lle ja on sitten erikseen veloittanut nämä takaisin Kuhmoisten kunnalta.

KSSHHP:stä eroamisen jälkeen KSSHHP on suorittanut sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksellä nettovarallisuusperusteisesti Jämsälle kaupungille eroamisesta 1.970.299 euron ja Kuhmoisten kunnalle 230.835 euron suuruiset suoritukset.

KSSHHP:n peruspääoma oli KSSHHP:n 2012 tilinpäätöksen mukaisesti 47.956 215,17 euroa, josta Jämsän kaupungin osuus oli 5,33 %, eli 2.558.377,65 euroa ja Kuhmoisten kunnan osuus 0,63 %, eli 299.732,83 euroa.

Ennen Jämsän kaupungin eroamista KSSHHP:stä kaupunki on maksanut vuodesta 2011 lukien KSSHHP:lle tämän Potilasvahinkokeskukselle korvaamia potilasvahinkoja aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Tätä ennen takaisinperintä suoritettiin erityismaksuvelvoiteperusteisesti.

Jämsän kaupunki on maksanut KSSHHP:lle vuonna 2013 potilasvahinkoihin osoitettuja potilasvakuutusmaksuja 177. 577 euroa sille toimitetun laskun mukaisesti.

KSSHHP:n oikeudet ja velvollisuudet ovat siirtyneet hyvinvointialueelle 31.12.2022.

Kanne

Vaatimukset

Hyvinvointialue on ensisijaisesti vaatinut, että kaupunki veloitetaan maksamaan sille laskusaatavat

- nro 558640, määrältään 32.364,99 euroa ja nro 558641, määrältään 292.617,40 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 31.8.2014 lukien;
- nro 567959, määrältään 21.446,03 euroa ja nro 567960, määrältään 1.831,44 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 14.10.2015 lukien;
- nro 574709, määrältään 14.885,22 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 22.8.2016 lukien;
- nro 574708, määrältään 137.071,47 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 7.9.2016 lukien;
- nro 581930, määrältään 112.913,68 euroa ja nro 581931, määrältään 12.297,13 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 22.8.2017 lukien;
- nro 425131, määrältään 2.783,97 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 22.6.2018 lukien;

- nro 206292, määrältään 196,26 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 4.10.2018 lukien;
- nro 442399, määrältään 25.390,60 euroa ja nro 442400, määrältään 2.786,33 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 18.9.2020 lukien;
- nro 447932, määrältään 59.975,97 euroa ja nro 447933, määrältään 6.574,03 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 31.8.2021 lukien; ja
- nro 452997, määrältään 24.655,35 euroa ja nro 452998, määrältään 2.643,83 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 22.8.2022 lukien.

Hyvinvointialue on toissijaisesti vaatinut, että kaupunki velvoitetaan maksamaan sille laskusaatavat

- laskusta nro 558641 määrällisesti 77 854 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 31.8.2014 lukien;
- nro 567959, määrältään 21.446,03 euroa ja nro 567960, määrältään 1.831,44 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 14.10.2015 lukien;
- nro 574709, määrältään 14.885,22 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 22.8.2016 lukien;
- nro 574708, määrältään 137.071,47 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 7.9.2016 lukien;
- nro 581930, määrältään 112.913,68 euroa ja nro 581931, määrältään 12.297,13 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 22.8.2017 lukien;
- nro 425131, määrältään 2.783,97 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 22.6.2018 lukien;
- nro 206292, määrältään 196,26 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 4.10.2018 lukien;
- nro 442399, määrältään 25.390,60 euroa ja nro 442400, määrältään 2.786,33 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 18.9.2020 lukien;
- nro 447932, määrältään 59.975,97 euroa ja nro 447933, määrältään 6.574,03 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 31.8.2021 lukien; ja
- nro 452997, määrältään 24.655,35 euroa ja nro 452998, määrältään 2.643,83 euroa, 8 % viivästyskorkoineen eräpäivästä 22.8.2022 lukien.

Hyvinvointialue on viimesijaisesti vaatinut, että kaupunki velvoitetaan maksamaan sille perusteettoman edun palautuksena 503.305 euroa. Hyvinvointialue on vaatinut määrälle korkolain 4 § 1 momentin mukaisen viivästyskoron ensisijaisesti laskutuspäivistä tai toissijaisesti kuukauden kuluttua vaatimuksen ensikerran esittämisestä eli 28.5.2023 lukien.

Vielä hyvinvointialue on pyytänyt, että käräjäoikeus velvoittaa kaupungin korvaamaan hyvinvointialueen oikeudenkäyntikulut 76.769 euroa korkolain 4 § 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua käräjäoikeuden tuomion antamispäivästä lukien.

Perusteet

Maksuvelvollisuuden perusteet

Hyvinvointialueella on saatavat, jotka perustuvat potilasvakuutusmaksun ennakoon ja tasaukseen.

Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta ovat muodostaneet Jämsä-Kuhmoinen-yhteistoiminta-alueen, jossa järjestämisvastuu on ollut Jämsän kaupungilla. Kustannukset on laskutettu Jämsältä.

Jämsä on myöntänyt oman maksuvelvollisuutensa eri tavoin. Jämsä ja Kuhmoinen ovat eronneet KSSHP:sta 31.12.2012 ja liittyneet Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin 1.1.2013. Jämsä on maksanut KSSHP:lle vuonna 2013 sille sovitun mukaisesti osoitetun laskun potilasvakuutusmaksuista vuodelta 2013.

Jämsän maksuvelvollisuus perustuu aiheuttamisperiaatteen nojalla sovittuun toimintatapaan.

Edelleen Jämsä on myöntänyt maksuvelvollisuutensa osapuolten välisissä keskusteluissa ja tapaamisissa. Neuvottelussa 22.11.2016, ja siitä Jämsän 2.12.2016 laatimassa muistiossa, Jämsä on todennut, että "Jämsän entiset maksuvelvoitteet KSHP:n suuntaan ovat juridisesti voimassa". Edelleen Jämsän kaupungin sosiaali- ja terveystalokunnan ja kaupunginhallituksen pöytäkirjoissa (14.12.2016/19.12.2016) on todettu KSSHP:n laskuttavan Jämsän kaupungilta (yhteistoiminta-alueelta) jämsäläisten ja kuhmoislaisten potilaiden potilasvakuutusmaksut aiemmin tehdyn sopimuksen mukaisesti. Osassa tämän asian vastauksiakin Jämsä on todennut, että "ennen 31.12.2012 tapahtuneiden vahinkojen menot kyllä kuuluvat Jämsän maksettavaksi". Jämsä on pitkään ilmoittanut olevansa valmis maksamaan maksut Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin kautta. Kaupunki on reklamoinut laskujen perusteesta vasta käräjäoikeusprosessin aikana.

Maksusuoritukset sekä maksuvelvollisuuden myöntäminen useaan otteeseen sairaanhoitopiiriin vaihdoksen jälkeen osoittavat sen, että Jämsän ja Kuhmoisten irtautuminen KSSHP:sta ei ole ollut ehdoton niin, että potilasvakuutusmaksuihin liittyvät velvollisuudet olisivat lakanneet.

Kantajen ja vastaajan välisen saatavasuhteen kannalta ei ole oikeudellista merkitystä sillä, että Jämsä on ollut velvollinen maksamaan potilasvakuutusmaksuja osana Pirkanmaan sairaanhoitopiiriä 1.1.2013 alkaen. Nyt vaaditut maksut liittyvät potilasyahinkoihin, jotka ovat

tapahtuneet ennen sairaanhoitopiirin muutosta 1.1.2013.

Sairaanhoitopiirin muutoksen 1.1.2013 jälkeen aiheutuneet vahingot Potilasvakuutuskeskus on laskuttanut Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä, joka on laskuttanut Jämsän kaupungilta ja Kuhmoisten kunnalta näiden osuuden, joten nämä maksut eivät kuulu tähän asiaan. Kanteen kohteena olevat laskusaatavat koskevat aikaa ennen kuin Jämsän kaupunki ja Kuhmoinen liittyivät Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin, joten Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ei ole niistä vastuussa eikä Jämsän kaupunki tällä perusteella voi vapautua suoritusvelvollisuudestaan.

Vaatimusten määrät

Kyse on potilasvahingoista, jotka ovat sattuneet Jämsän ja Kuhmoisten alueella silloin kun Jämsä ja Kuhmoinen olivat vielä KSSH:n jäseniä.

Aiheuttamisperiaatteen mukaisesti laskutus on sovittu hoidettavaksi niin, että vuosittain lasketaan Jämsän ja Kuhmoisten alueella tapahtuneista potilasvahingoista maksettujen korvaussummien prosenttiosuus koko Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhteenlasketusta korvaussummasta ja Jämsä maksaa tämän osuuden perusteella ennakkomaksun: korvaussummasta hoitokuluineen, vakuutuksen hoitokuluista, varmuuslisästä ja jakojärjestelmän ennakkomaksusta. Ennakkomaksu oikaistaan vuodenvaihteen jälkeen, kun Potilasvakuutuskeskus on laskenut lopullisen maksun.

Kaupungille on toimitettu joka vuosi laskut, joiden liitteinä ovat olleet laskelmat maksujen määristä.

Jämsän kaupungin vastuuasema

Samaan yhteistoiminta-alueeseen kuuluneilla Jämsällä ja Kuhmoisilla järjestämisvastuu on ollut Jämsän kaupungilla. Myös potilasvakuutusmaksuasiassa on sovittu, että sekä Jämsän että Kuhmoisten maksut on laskutettu Jämsältä, joka on siis vastuussa laskujen maksuista KSSH:lle. Sillä, miten Jämsä ja Kuhmoinen ovat keskenään sopineet asian hoidosta, ei ole merkitystä suhteessa kantajaan.

Vaaditut saatavat perustuvat aikaan ennen hyvinvointialueita. Sote-uudistuksella ei ole merkitystä Jämsän maksuvelvollisuuteen asiassa.

Vaadittu viivästyskoron kohtuullistaminen

Kaupungin väitteistä poiketen KSSH ei ole ollut passiivinen ja KSSH:llä on ollut perintätahtoa saataviin, mitä osoittavat muun muassa

vuosittain kaupungille toimitetut laskut sekä maksukehotukset. Niistä kaupungille on myös ilmennyt avoinna olevan maksuvelvollisuuden määrä. Kaupunki on ymmärtänyt, tai sen on pitänyt ymmärtää, että maksuvelvollisuus on voimassa. Kaupungilla on ollut mahdollisuus maksaa laskut.

Eräpäivän siirroista ei ole sovittu KSSH:n kanssa kaupungin väittämällä tavalla. Joitakin eräpäiviä on siirretty muutamilla viikoilla alkuperäisistä eräpäivistä, mutta nämä muutokset on jo huomioitu vaatimuksissa.

Viivästyskoron sovittelulle tai kohtuullistamiselle ei ole perustetta.

Kantaja on toimittanut vastaajalle joka vuosi maksukehotukset avoinna olevista laskuista alkaen elokuusta 2016, ja tämän jälkeen 8.8.2017, 8.8.2018, 29.7.2019, 7.9.2020, 3.12.2021 ja 14.12.2022. Näin ollen mikään laskusaatava ei ole vanhentunut, vaan vanhentuminen on aina katkaistu yleisen vanhentumisajan puitteissa.

Lisäksi KSSH on toimittanut kaupungille esimerkiksi yhteenvedon avoinna olevista laskuista vuosilta 2014–2016 sähköpostitse 21.11.2016.

Perusteeton etu

Kun Jämsä-Kuhmoinen-yhteistoiminta-alueella tapahtuneisiin potilasvahinkoihin liittyvät potilasvakuutusmaksut on sovittu laskutettavan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti, Jämsä ja Kuhmoinen eivät ole osallistuneet muiden jäsenkuntien tavoin KSSH:n yhteiseen potilasvahinkomaksujen vastuunjakoon. Menettely on tuottanut Jämsälle taloudellista hyötyä.

KSSH on maksanut Jämsän ja Kuhmoisten alueella tapahtuneisiin potilasvahinkoihin osoitetut potilasvakuutusmaksut myös sen jälkeen, kun Jämsä ei ole enää maksanut sille toimitettuja laskuja.

Perusteettoman edun palautuksen perusedellytyksiksi on katsottu etu eli hyöty, edun perusteettomuus ja hyötyminen toisen kustannuksella.

Mikäli maksuvelvollisuutta ei katsota olevan, kaupunki on saanut perusteetonta etua sillä, ettei sen ole tarvinnut maksaa omalla alueellaan aiheutuvista potilasvahingoista aiheutuvia potilasvakuutuskustannuksia, jotka ovat lopulta jääneet KSSH:n maksettavaksi.

Jämsä on saanut edun, kun se ei ole maksanut sille sopimuksen perusteella kuuluvia potilasvakuutusmaksuja eikä muiden kuntien tavoin osuutta yhteiskustannuksista. Tilanteeseen on päädytty Jämsän aloitteesta. Lisäksi Jämsä on tällä tavoin hyötynyt KSSH:n ja sen muiden jäsenkuntien kustannuksella, jotka ovat joutuneet maksamaan myös Jämsälle kuuluvat potilasvakuutuskustannukset ilman että Jämsä on osallistunut vastuun kantamiseen oman aloitteensa mukaisesti.

Nettovarallisuusperiaate

Kaupunki on väittänyt virheellisesti, että vastuut ennen 1.1.2013 tapahtuneista potilasvahingoista olisi sovittu jätettävän yksinomaan KSSH:n vastuulle.

KSSH ja vastaaja eivät ole sopineet vastuiden jättämisestä sairaanhoitopiirille. (V1, K19) Lisäksi kaupunki on myöntänyt maksuvelvollisuutensa moneen kertaan, kaupunki on maksanut sille sovitun mukaisesti osoitetut laskut vuodelta 2013 ja KSSH on jatkanut laskuttamista asiassa eikä vastaaja ole reklamoinut laskuista. Kaikki tämä osoittaa, että vastuista ei ole sovittu.

KSSH:n hallituksen ja valtuuston pöytäkirjasta ilmenee, että eroaminen ja siitä maksettavat korvaukset ovat perustuneet Kuntaliiton suositukseen. Vastaaajalle ei ole palautettu peruspääomaa kokonaan, vaan osuus omaisuuden nettovarallisuudesta eroamishetkellä. Potilaskuutusmaksun jatkumista ja vastuuta ei ole otettu huomioon peruspääoman palautuslaskelmissa.

Maksuvelvollisuuden myöntämisestä

Kaupunki on tosiasiasa useita kertoja myöntänyt maksuvelvollisuutensa. Kaupunki on maksanut KSSH:lle sovitun mukaisesti osoitetut potilaskuutusmaksuja koskevat laskut vuodelta 2013, yhteensä jopa 177.557 euroa. Laskut ovat sisältäneet myös Kuhmoisten kunnan osuutta, josta kaupunki ei ole reklamoinut.

Kaupunki on vedonnut erheestä tapahtuneeseen maksuun, jonka jälkeen on todettu, että maksua ei ole tullut tehdä. Vastaaja ei ole aikaisemmin väittänyt, että maksu olisi tapahtunut erehdyksestä eikä KSSH:lla ei ole ollut tietoa maksun erheellisyydestä. Kaupunki ei ole vaatinut maksua takaisin eikä ilmaissut kyseessä olleen jonkinlaisen sovintosumman.

Kaupunki on myöntänyt maksuvelvollisuutensa myös esimerkiksi vuonna 2016 sekä sosiaali- ja terveystalokunnan sekä kaupunginhallituksen pöytäkirjoissa. Pöytäkirjojen osalta kyse on ollut julkisten toimijoiden laatimista julkisista asiakirjoista. Virheelliset ilmaisut vaativat tarvittaessa asiakirjojen laatijoiden juridisten ja poliittisten vastuukysymysten selvittämisen.

Toissijainen vaatimus

Pääomapalautus on laskettu nettovarallisuusperiaatteen mukaisella laskukaavalla. Laskukaavassa on ollut mukana tilinpäätöksen 2012 pakolliset varaukset, joihin on sisältynyt laskennallisesti tietty virheellinen ja vaillinainen osuus Keski-Suomen sairaanhoitopiirin

potilasvahinkovastuusta. Laskukaavassa ei ole otettu huomioon kaupungin maksuvelvollisuutta aiheuttamisperiaatteen mukaisesti eikä peruspääoman palautuksella ole sovittu vastuiden jättämisestä sairaanhoitopiirille. Todellinen vastuun määrä on ollut 9.406.268 euroa, josta Jämsän ja Kuhmoisten vastuun osuus on ollut 1.148.469 euroa.

Mikäli katsottaisiin, että laskukaavan käytöllä on merkitystä kaupungin korvausvelvollisuuteen, tulee kaupungin sovitun aiheuttamisperiaatteen mukainen avoinna oleva korvausvelvollisuus määrittää seuraavasti:

Kaupungin vastuulla oleva osuus on ollut 1.148.469 euroa. Tästä on laskennallisesti peruspääoman palautuksella huomioitu korkeintaan 467.607 euroa. Lisäksi kaupunki on maksanut vuoden 2013 laskut, yhteensä 177.557 euroa. Vähentämällä nämä erät kaupungin vastuulla olleesta osuudesta on jäljellä olevan vastuun määrä 503.305 euroa.

Toissijaisesti kaupungilta vaaditaan 503.305 euroa niin, että kaikki muut laskut vaaditaan maksettavaksi ensisijaisen vaatimuksen mukaisesti, mutta laskusta nro 558641 vaaditaan viivästyskorkoineen maksettavaksi 77.854 euroa ja laskua nro 558640 ei vaadita maksettavaksi ollenkaan.

Vastaus

Vaatimukset

Kaupunki on vastustanut hyvinvointialueen vaatimuksia perusteiltaan ja määrittään sekä vaatinut niiden hylkäämistä.

Lisäksi kaupunki on vaatinut, että hyvinvointialue velvoitetaan korvaamaan kaupungin oikeudenkäynti - ja asianosaiskulut 59.795,79 eurolla korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua käräjäoikeuden tuomion antamisesta lukien.

Perusteet

Maksuvelvollisuuden perusteet ja määrät

Hyvinvointialueen vaatimat potilasvahinkomaksut eivät kuulu Jämsän kaupungille.

Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan eroaminen KSSH:stä on toteutettu KSSH:n perussopimuksen 6 §:n mukaisesti nettovarallisuusperusteisesti suorittamalla KSSH:stä eronneille kunnille näiden osuudet KSSH:n peruspääomasta huomioiden kuntien vastuut sairaanhoitopiirin veloista ja velvoitteista. Osapuolten velvoitteet on otettu tilityksessä huomioon puolin ja toisin. Erotilanteessa Jämsän kaupungille tai Kuhmoisten kunnalle ei ole palautettu KSSH:n peruspääomaosuutta täysimääräisesti. (V1) Täysimääräinen peruspääomapalautus olisi Jämsän kaupungin osalta ollut 2.558.377,65 euroa ja Kuhmoisten kunnan osalta 299.732,83 euroa, eli yhteensä

2.858.110,48 euroa. Pääomapalautuksena Jämsän kaupungille palautettiin vain 1.970.299 euroa ja Kuhmoisten kunnalle 230.835 euroa, eli yhteensä 2.201.134 euroa.

Erotus täysimääräisen ja toteutetun nettovarallisuusperiaatteen mukaisen palautuksen välillä (yhteensä 656.976,48 euroa) osoittaa osapuolten tahdon eroamishetkellä. Sillä, ettei KSSHHP ole suorittanut eronneille jäsenilleen niiden peruspääomia täysimääräisesti, on nimenomaisesti eroamisen nettovarallisuusperiaatteen mukaisesti tarkoitettu sitä, että maksetuissa summissa on huomioitu selkeästi ja tarkoituksella KSSHHP:n myöhemmät mahdolliset vastuut ja velvoitteet Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan mahdollisista myöhemmin esille tulevista, ennen 1.1.2013 sattuneista potilasvahingoista. Mahdollisia tulevia potilasvahinkoja on eroamistilanteessa ollut mahdotonta arvioida etukäteen, koska kaikki ennen eroamista sattuneet potilasvahingot eivät tuolloin ole olleet vielä osapuolien tiedossa. Korvaushakemus Potilasvakuutuskeskukselle voidaan tehdä jopa kolmen (3) vuoden kuluttua potilasvahingon ilmitulosta.

KSSHHP on nettovarallisuusperiaatetta käyttäessään "varannut" eroamisten yhteydessä itselleen yhteensä 656.976,48 suuruisen "korvauspuskurin" Jämsän kaupungilta ja Kuhmoisten kunnalta näiden osalta mahdollisten myöhemmin ilmi tulevien ja KSSHHP:n Potilasvakuutuskeskukselle korvattavaksi kuuluvien potilasvahinkojen korvaamiseen.

Kanteellaan KSSHHP pyrkii kuitenkin saamaan erotilanteessa jo huomioidun korvauspuskurin perusteettomasti toistamiseen vastaajalta. Korvausvaatimukset on jo huomioitu Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan saamissa nettovarallisuusperiaatteen mukaisesti lasketuissa ja KSSHHP:n itse hyväksymissä ja suorittamissa eroamiskorvauksissa vastaajalle ja Kuhmoisten kunnalle.

Koska eroamistilanteessa on käytetty KSSHHP:n toimesta nettovarallisuusperusteista eroamiskorvausten laskutapaa eikä täysimääräistä eroamiskorvausten laskutapaa, ei KSSHHP:llä ole oikeutta tai perusteita vaatimuksilleen. Eroamiskorvausten laskentatapa ja määrä osoittavat sen, että eroamistilanteissa KSSHHP on luopunut sille kuuluvista oikeuksista vaatia eronneilta jäseniltään erikseen mitään korvauksia mahdollisesti myöhemmin ilmi tulleista, ennen 1.1.2013 Jämsän kaupungin tai Kuhmoisten kunnan alueella sattuneista potilasvahingoista.

Kantajalla ei ole saatavaa Jämsän kaupungilta. KSSHHP on myöntänyt pääomapalautuksen lasketun nettovarallisuusperiaatteen mukaisella laskukaavalla. Nettovarallisuusperiaatteen mukaista laskutapaa ei voi oikaista yksipuolisesti jälkikäteen vaan osapuolet ovat määrittäneet sen lopullisesti eroamishetken tilanteen mukaan, eikä Jämsän kaupunki ole vastuussa mahdollisesta laskukaavavirheestä. Myöskään Jämsän kaupunki ei voi olla mitenkään vastuussa KSSHHP:n kuntayhtymän

perussopimuksen voimaantuloa edeltävistä vastuista taikka muutoin vastuussa vastoin perussopimusta, koska tällaisista ei ole sovittu. Väite vastuiden jakamisesta väkiluvun mukaan on perusteeton. KSSH:llä ei joka tapauksessa ole oikeutta viivästyskorkoon toissijaisen kannevaatimuksen mukaisen laskentaperusteen mukaan määritetyille saataville ajalta ennen 8.5.2024.

KSSH ei ole esittänyt muutakaan perustetta, millä perusteella sillä olisi oikeus periä lisää korvauksia kaupungilta sairaanhoitopiiristä eroamisen jälkeen.

Väite maksuvelvollisuuden myöntämisestä

Kaupunki ei ole missään vaiheessa myöntänyt sairaanhoitopiirien vaihdoksen jälkeisten laskujen maksuvelvollisuuttaan. Kantajan tiedossa on ollut vastaajan kiistäneen korvausvelvollisuutensa asiassa viimeistään 24.4.2015 (V3). Kantaja on jäänyt tämän jälkeen perintäasiassa käytännön tasolla passiiviseksi huomattavan pitkäksi aikaa ja hyvinvointialueen muodostamiseen saakka.

Asianosaiset ovat keskustelleet käsiteltävistä laskuista ja niiden sairaanhoitopiirikohtaisesta kohdentamisesta. Neuvottelujen yhteydessä tehdyt kommentit eivät tarkoita kaupungin myöntäneen maksuvelvollisuutta. Kaupunki ei ole ottanut kantaa maksuvelvollisuuteensa suhteessa kantajaan. Keskusteluissa on ollut kysymys potilasvahinkomaksuista ja niiden perinnästä kokonaisuutena sekä kohdentamisesta sairaanhoitopiirien välisessä suhteessa. Kaupunki on ollut siinä käsityksessä, että sairaanhoitopiirit (KSSH ja Pirkanmaan sairaanhoitopiiri) sopivat asiasta keskenään. Kantaja on käynnistänyt oikeudelliset perintätoimet asiassa kaupunkia vastaan vasta 2.1.2023.

Kaupungin vuonna 2013 suorittama 177.577 euron maksu on tapahtunut erheestä. Kaupunki on maksun suorittamisen jälkeen todennut, että maksua ei olisi tullut tehdä. Maksu on jätetty perimättä takaisin osin asian sovinnolliseksi ratkaisemiseksi.

Viivästyskoron kohtuullistaminen

Vastaajan kiistettyä maksuvelvollisuutensa, kantaja ei ole jatkanut aktiivisia perintätoimenpiteitä asiassa, eikä kantajalla siten ole ollut perintätahtoa väitettyyn saatavaan ja eräpäivän siirrosta on sovittu, eikä viivästyskorko ole kertynyt. Vastaaja on perustellusti ymmärtänyt, ettei siihen kohdistu avoimia maksuvaatimuksia. Osapuolet ovat keskustelleet Potilasvahinkokeskuksen välityksellä asian selvittämisestä sairaanhoitopiirien kesken.

Mainituissa olosuhteissa ja kantajan passiivisuudesta johtuen olisi kohtuutonta, mikäli vastaaja joutuisi suorittamaan kannevaatimusten

mukaisille saataville viivästyskorkoa ajalta ennen haasteen tiedoksiantoa ja korkoperustettu tulee sovittaa ja kohtuullistaa sen mukaisesti.

Perusteeton etu

Hyvinvointialueen toissijaisesti esittämän perusteettoman edun palautus vaatimuksen yleiset edellytykset eivät täyty. Perusteettoman edun palauttamisen yleiseksi edellytykseksi on vakiintuneesti oikeuskirjallisuudessa ja -käytännössä katsottu etu, edun perusteettomuus ja hyötyminen toisen kustannuksella. Kaikkien perusteettoman edun palautukselle asetettujen vaatimusten on täyttyvä palautusveloitteen syntymiseksi.

Kantaja ja vastaaja ovat järjestäneet Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan KSSH:stä eroamisen Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin siirtymiseksi toteutettavaksi nettovarallisuusperiaatteen mukaisesti. Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan siirtyminen on täten ollut nimenomaan tarkoitus järjestää siten, että KSSH:n Jämsän kaupungille ja Kuhmoisten kunnalle suorittamissa eroamiskorvauksissa on jo huomioitu näiden mahdollisesti myöhemmin ilmi tulleiden potilasvahinkojen korvausosuudet. Tämä summa (yhteensä 656.976,48 euroa) vastaa itse asiassa hyvin nyt hyvinvointialueen vaatimaa summaa.

Jämsä tai Kuhmoinen ei ole saanut perusteetonta etua. Hyvinvointialueen kanteen hyväksyminen johtaisi sen saamaan perusteettomaan etuun. Se saisi eroamistilanteessa vielä ilmi tulematta olleista Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnassa ennen 1.1.2013 sattuneista potilasvahingoista korvaukset käytännössä kahteen kertaan (eli 751.433,70 + 656.976,48 euroa).

Jämsän kaupungin vastuuasema

Hyvinvointialueen Jämsän kaupungille kohdistamat Kuhmoisten kuntaa koskevat vaatimukset on esitetty väärälle vastaajalle.

Kanteessa esitetyistä laskutositteista osa (todisteet K2, K4, K6, K8, K10, K12, K14 ja K16) on osoitettu Kuhmoisten kunnalle.

Yhteistoiminta-alueina Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta ovat kuuluneet samaan yhteistoiminta-alueeseen 31.12.2022 saakka.

Yhteistoiminta-alueella 1.1.2023 asti Jämsä isäntäkuntana on tilittänyt KSSH:lle oman toimialueensa lisäksi myös Kuhmoisten kunnan toimialueella sattuneet potilasvahingot. Jämsä ei kuitenkaan ole ollut vastuussa Kuhmoisten kuntaa koskevista velvoitteista.

Edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukainen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu on siirtynyt kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023, jolloin yhteistoiminta-alueen

toiminta on samalla sote-uudistusta koskevan lainsäädännön myötä päättynyt. Jämsä on 1.1.2023 lukien kuulunut Keski-Suomen maakuntaan ja Kuhmoinen Pirkanmaan maakuntaan. Kanne asiassa on tullut vireille sote-uudistuksen voimaan tulon jälkeen 2.1.2023. Jämsä ei siten vastaa millään perusteella Kuhmoisten kuntaa koskevista velvoitteista, eikä voi myöskään käyttää asiassa puhevaltaa Kuhmoisten puolesta.

Riidatonta

1. Jämsä-Kuhmoinen yhteistoiminta-alueen potilasvakuutuksen maksut on laskettu aiheuttamisperiaatteen mukaan 1.1.2011 alkaen.
2. Maksujen määrät

TODISTELU

Hyvinvointialue

Kirjalliset todisteet

- K1. Lasku nro 558641
- K2. Lasku nro 558640
- K3. Lasku nro 567959
- K4. Lasku nro 567960
- K5. Lasku nro 574708
- K6. Lasku nro 574709
- K7. Lasku nro 581930
- K8. Lasku nro 581931
- K9. Lasku nro 425131
- K10. Lasku nro 206292
- K11. Lasku nro 442399
- K12. Lasku nro 442400
- K13. Lasku nro 447932
- K14. Lasku nro 447933
- K15. Lasku nro 452997
- K16. Lasku nro 452998
- K17. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ky, hallituksen ja valtuuston kokouksen pöytäkirja 11.5.2011/10.6.2011 ote
- K18. Vastaajan 2.12.2016 laatima muistio neuvottelusta 22.11.2016
- K19. Vastaajan Sosiaali- ja terveyslautakunnan ja kaupunginhallituksen pöytäkirjaote 14.12.2016/19.12.2016
- K20. Laskujen laskelmaliite vuosilta 2014–2022 (Jämsä ja Kuhmoinen)
- K21. Yhteenveto 2016 + osoitus toimituksesta Vastaajalle 21.11.2016
- K22. Maksukehotukset vuosilta 2018, 2019 ja 2021 (Jämsä)
- K23. Maksukehotukset vuosilta 2019 ja 2021 (Kuhmoinen)
- K24. V1. KSSH:n valtuuston pöytäkirja 2/2013 liitteineen
- K25. Mari Herrasen sähköposti 19.9.2023

Henkilötodistelu

Todistaja Aija Suntioinen

Todistaja Jaana Äijö
 Todistaja Juha Tiensuu, kuultiin videoyhteydellä

Jämsän kaupunki

Kirjalliset todisteet

- V1. KSSH:n valtuuston pöytäkirja 2/2013
- V2. Potilasvakuutuskeskuksen kirje KSSH:lle 12.8.2015
- V3. KSSH:n kirje Potilasvakuutuskeskukselle 24.4.2015
- V4. KSSH:n perussopimus
- V5. Reskontraote, lasku 558641
- V6. Sähköpostikirjeenvaihtoa Jämsän ja Kuhmoisten yhteistoiminta-alueen päättämisestä

Henkilötodistelu

Vastaajan edustaja Hanna Helaste
 Todistaja Ari Luostarinen

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

Perustelut

1. Onko Jämsä oikea vastaaja myös Kuhmoisten kunnalle osoitettujen laskujen osalta?

Ensimmäisenä käräjäoikeuden on ratkaistava aineellisena kysymyksenä se, onko Jämsän kaupunki vastaajana koskien kaikkia velottuja saatavia. Käräjäoikeus katsoo, että tässä asia kyse on näiltä osin aineellisesta kysymyksestä, ei prosessinedellytyksestä. Jämsän kaupungin asema on kuitenkin tältä osin ongelmallinen, eikä verrannollisia tapauksia juurikaan ole olemassa.

Hyvinvointialueen kanne on perustunut sopimusjärjestelyyn Jämsän ja Kuhmoisten välillä ja siitä aiheutuviin velvollisuuksiin, jotka ovat edelleen voimassa. Jämsä ja Kuhmoinen yhteistoiminta-alueen erityisvelvoitteet ja toimintatapa potilasvahinkokustannusten hoitamisessa on sovittu KSSH:n kuntayhtymän, hallituksen ja valtuuston kokouksen pöytäkirjassa 11.5.2011 (K17). Aiemmin vallinnut toimintatapa on muutettu tuolloin kaupungin aloitteesta ja myös Kuhmoista koskien. Jämsän sosiaali- ja terveyslautakunnan ja kaupunginhallituksen pöytäkirjaotteesta joulukuulta 2016 (K19) on todettavissa toimintatapana olleen se, että "...aiemmin tehdyn sopimuksen mukaisesti sairaanhoitopiiri on laskuttanut korvaukset vuosittain Jämsän kaupungilta (Jämsä-Kuhmoinen-yhteistoiminta-alueelta) Jämsän ja Kuhmoisten vaihdettu sairaanhoitopiiriä". Kun Jämsä ja Kuhmoinen ovat eronneet KSSH:sta, vuonna 2011 tehtyä sopimusta (K17) ei ole muutettu. Nyt käsiteltävissä maksuvelvoitteissa on kysymys jatkuvista velvoitteista, joiden osalta ei ole sovittu muutoksista aiempaan toimintatapaan.

Kuhmoisten kunta ja Jämsän kaupunki ovat edelleen yksittäisinä toimijoina olemassa. Tällä perusteella käräjäoikeus on katsonut, että Jämsä on edelleen oikea vastaaja käsiteltävässä kokonaisuudessa.

2.1. Lähtökohta laskusaatavia koskevalle arvioinnille

Jämsän kaupungin keskeisenä kanteen vastustamisperusteena on se, että kantajan tässä jutussa velkomat saatavat olisi jo otettu huomioon Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan erotessa KSSH:stä. Kanteen vastustaminen perustuu siten ensi sijaisesti osapuolten solmimaan sopimukseen, jossa nyt esiin tulleista toistuvista maksuvelvoitteista olisi sovittu siten, että Jämsän kaupunki ei enää ole maksuvelvollinen. Käräjäoikeus päätelee, että kyseessä on taloudellisesti niin merkittävä asia, että kaikilla sopijapuolilla ja etenkin Jämsän kaupungilla olisi ollut suuri intressi siihen, että väitetty nimenomainen sopimusehto olisi dokumentoitu kirjallisesti. Tällaisen nimenomaisen kirjauksen puuttuminen viittaa käräjäoikeuden mielestä siihen, että kyseisiä maksuja ei ole osattu ottaa lainkaan huomioon eron tapahtuessa.

Jämsän kaupungin sosiaali- ja terveystalouden sekä kaupunginhallituksen pöytäkirjaotteesta joulukuulta 2016 (K19) on todettu, että "Jämsä-Kuhmoinen (jatkossa Jämsä) -yhteistoiminta-alueen siirtymisestä KSSH:sta Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin on seurannut potilasvakuutusmaksuihin liittyviä ongelmia, joita ei osattu huomioida siirtymisen hetkellä". Muutaman vuoden kuluttua siirtymisestä kaupungin edustajat ovat todenneet, että nyt arvioinnin kohteena olevista laskusaatavista ei ole tullut aikanaan sovittua. Ratkaisu siihen, kuka laskusaatavista vastaa, ei löydy KSSH:n sairaanhoitopiiriin valtuuston pöytäkirjasta 2/2013 (V1). Käräjäoikeuden tulee tulkinnallaan täydentää sopimusta, kun vastuun järjestämisessä on kysymys asiasta, josta osapuolet eivät ole eron aikaan sopineet.

Käräjäoikeus antaa tulkinnassaan keskeisen merkityksen sille, miten asianosaiset ovat käyttäytyneet ja menettelleet sen jälkeen, kun Jämsä ja Kuhmoinen ovat eronneet KSSH:sta.

2.2. Jämsän kaupungin menettely eron jälkeen

Kaupunki on maksanut laskusaatavia aiheuttamisperiaatteen mukaan vuosina 2011-2012, kun asianosaisten välillä ei ole ollut vielä riitaa maksamisesta ja kun kaupunki on ollut KSSH:n jäsen. Eron jälkeen Jämsän kaupunki on maksanut KSSH:lle vuonna 2013 potilasvahinkoihin osoitettuja potilasvakuutusmaksuja 177. 577 euroa sille toimitetun laskun mukaisesti (K21). Viimeisin maksu on koskenut jo aikaa, kun kaupunki on siirtynyt KSSH:sta Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin. Laskun maksaminen osoittaa kaupungin hyväksyneen maksun tässä vaiheessa. Kaupunki ei ole nimenomaisesti reklamoinut saamistaan laskuista siten kuin tässä oikeudenkäynnissä on vedottu.

Yhteinen toimintatapa on ollut, että KSSHHP on laskuttanut ensin kaupunkia ennakkomaksulla. Sitten kaupungille on toimitettu laskutus toteutuneiden kustannusten mukaisesti. Tavoitteena on ollut se, että kaupunki maksaa todellisuudessa toteutuneen kustannuksen suuruisen maksun. Toteutuneet kustannukset ovat tällöin siirtyneet kaupungin maksettavaksi.

KSSHHP:n kirjeessä potilasvakuutuskeskukselle 24.4.2015 on todettu kaupungin kieltäytyneen maksamasta potilasvakuutuksen kustannuksista KSSHHP:lle ja vaatineen kaikkien potilasvakuutuksen kulujen kiertävän Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin kautta (V3). Kaupunki ei ole kiistänyt maksuvelvollisuutta perusteeltaan, vaan vastentahtoisuus on kohdistunut maksujen maksamiseen KSSHHP:lle. Kaupunki on katsonut tuolloin todisteesta ilmenevästi, että maksut tulisi kohdistaa toiselle sairaanhoitopiirille.

Tuon jälkeen kaupungin edustaja on laatinut muistion 2.12.2016 pidetystä kaupungin ja Pirkanmaan sairaanhoitopiirin neuvotteluista koskien Jämsä-Kuhmoisten potilasvakuutusmaksuja (K18). Muistiossa on kaupungin toimesta todettu, että "Jämsän Pirkanmaan sairaanhoitopiirille maksamat potilasvakuutusmaksut tosiasiallisesti menevät muiden Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien hyväksi samalla, kun Jämsän entiset maksuvelvoitteet KSSHHP:n suuntaan ovat juridisesti voimassa". Kirjaus osoittaa, että kaupunki on vuonna 2016, kun erosta on kulunut jo vuosia, katsonut käsiteltävät maksuvelvoitteet sinällään sitä sitoviksi. Neuvotteluissa ei ole ollut mitään puhetta siitä, että Jämsällä ei olisi maksuvelvoitteita KSSHHP:ä kohtaan. Kysymys on ollut ainoastaan siitä, kumman sairaanhoitopiiriin kautta maksut kanavoituvat. Vastuusiin ei ollut tullut tuohon mennessä muutosta.

KSSHHP:n kuntayhtymän esityslistapöytäkirjan (K24) liitteenä 9.1 oleva nettovarallisuuslaskelma on koskenut varallisuutta eikä mahdollisesti tulevaisuudessa toteutuvia maksuvelvollisuuksia. Kirjallisen todistelun perusteella eron yhteydessä on puhuttu omaisuuden korvauksesta. Pöytäkirjasta (K24, s. 22) on ilmennyt, että valtuuston kokouksessa 14.6.2013 on käsitelty Jämsän ja Kuhmoisten eroa sairaanhoitopiiristä, korvausta omaisuudesta ja sen rahoitusta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirryttyä kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023 KSSHHP:n oikeudet ja velvollisuudet ovat siirtyneet Keski-Suomen hyvinvointialueelle. Näin ollen hyvinvointialueella on oikeus periä kaupungilta tässä jutussa tarkoitetut saatavat.

Käräjäoikeus toteaa, että henkilötodistelulla ei ole saatu tämän jutun ratkaisemisen kannalta relevantteja tietoja.

Näillä perusteilla käräjäoikeus katsoo seikkojen osoittavan kantajan tulkinnan sopimuksesta oikeaksi. Koska tulkinta noudattaa aiempaa

käytäntöä, vaatimusten määrät ovat kantajan ensisijaisten vaatimusten mukaiset.

3. Viivästyskoron sovittelu ja kohtuullistaminen

Hyvinvointialueen kanteen perusteena olevat laskut ovat sinänsä riidattomat. Käräjäoikeus on pohtinut sitä, onko kysymys ollut sellaisista saatavista, joiden eräpäivää ei ole velallista sitovasti määrätty.

Kantajalla ei ole näytetty olleen perintätahtoa, ja se on ollut passiivinen. Kantaja on lähettänyt lähemmäs 10 vuoden ajan laskuja ja maksumuistutuksia kaupungille. Kaupunki on siirtänyt eräpäiviä. Kyse on ollut maksuihin liittyneistä ongelmista, joita osapuolet eivät ole osanneet huomioda Jämsän ja Kuhmoisten erotessa KSSH:sta. Yhteisen tarkoituksen selvittäminen on edellyttänyt käräjäoikeuden tulkintaa sopimuksen sisällöstä.

Käräjäoikeus on katsonut mainituilla perusteilla, että velassa on ollut kysymys korkolain 9 §:ssä tarkoitutusta tilanteesta, jolloin saman lain 6 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa viivästyskorkoa on kuitenkin maksettava viimeistään siitä päivästä, jona velan maksua koskeva haaste annettiin velalliselle tiedoksi. Käräjäoikeus on katsonut, että kaupungin myöntämällä tavalla eräpäivä saataville on ollut haasteen tiedoksiantopäivästä.

Asiat E 23/186 - 188 on tiedoksiannettu 9.1.2023. Asiat E 23/185, E 23/189 ja E 23/190-192 on tiedoksiannettu 23.1.2023.

4. Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:n mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvollinen korvaamaan kaikki vastapuolensa tarpeellisista toimenpiteistä johtuvat kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, jollei muualla laissa toisin säädetä. Kaupunki on hävinnyt jutun, joten se joutuu korvaamaan hyvinvointialueen laskun mukaiset oikeudenkäyntikulut. Oikeudenkäyntikulut ovat tarpeelliset ja kohtuulliset ottaen huomioon jutun laatu.

Tuomiolauselma

Käräjäoikeus velvoittaa Jämsän kaupungin maksamaan Keski-Suomen hyvinvointialueelle laskusaatat

- nro 558640, määrältään 32.364,99 euroa ja nro 558641, määrältään 292.617,40 euroa, 8 % viivästyskorkoineen 9.1.2023 lukien;
- nro 567959, määrältään 21.446,03 euroa ja nro 567960, määrältään 1.831,44 euroa, 8 % viivästyskorkoineen 23.1.2023 lukien;

- nro 574709, määrältään 14.885,22 euroa, 8 % viivästyskorkoineen 23.1.2023 lukien;
- nro 574708, määrältään 137.071,47 euroa, 8 % viivästyskorkoineen 23.1.2023 lukien;
- nro 581930, määrältään 112.913,68 euroa ja nro 581931, määrältään 12.297,13 euroa, 8 % viivästyskorkoineen 9.1.2023 lukien;
- nro 425131, määrältään 2.783,97 euroa, 8 % viivästyskorkoineen 23.1.2023 lukien;
- nro 206292, määrältään 196,26 euroa, 8 % viivästyskorkoineen 23.1.2023 lukien;
- nro 442399, määrältään 25.390,60 euroa ja nro 442400, määrältään 2.786,33 euroa, 8 % viivästyskorkoineen 23.1.2023 lukien;
- nro 447932, määrältään 59.975,97 euroa ja nro 447933, määrältään 6.574,03 euroa, 8 % viivästyskorkoineen 9.1.2023 lukien; ja
- nro 452997, määrältään 24.655,35 euroa ja nro 452998, määrältään 2.643,83 euroa, 8 % viivästyskorkoineen 23.1.2023 lukien.

Jämsän kaupunki veloitetaan maksamaan Keski-Suomen hyvinvointialueelle oikeudenkäyntikulut 76.769,00 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine korkoineen kuukauden kuluttua tuomion antamisesta.

Muutoksenhaku

Ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hovioikeuteen.

Tyytymättömyyden ilmoitus

Kantaja Keski-Suomen hyvinvointialue ja vastaaja Jämsän kaupunki ovat heti tuomion julistamisen jälkeen ilmoittaneet tyytymättömyyttä koko tuomioon.

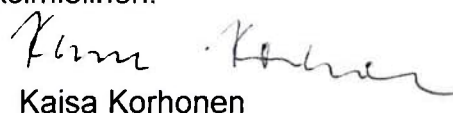
Määräajat

Valitus	5.7.2024
Vastavalitus	19.7.2024

KÄRÄJÄOIKEUDEN KOKOONPANO JA ALLEKIRJOITUS

Asian ovat ratkaisseet puheenjohtajana käräjätuomari Kaisa Korhonen sekä jäsenenä käräjätuomari Matti Kuuliala ja käräjänotaari Enni Kyllönen. Tuomio on yksimielinen.

Käräjätuomari

Kaisa Korhonen